

**POPIS PREBIVALSTVA, GOSPODINJSTEV IN
STANOVANJ V REPUBLIKI SLOVENIJI
V LETU 2002**

KONČNO POROČILO

1. UVOD

Popis prebivalstva je po mednarodni definiciji celovit proces zbiranja, vrednotenja, analiziranja in izkazovanja (diseminacija) demografskih, ekonomskih, socialnih in drugih podatkov o prebivalstvu, družinah, gospodinjstvih in stanovanjih v državi in njenih nižjih teritorialnih ravneh. Po priporočilih Ekonomske komisije Organizacije združenih narodov za Evropo (UN/ECE) ga v večini držav izvajajo na 10 let. V Sloveniji je bil prvotno predvidena izvedba v letu 2001 prestavljena v leto 2002, tako da je med obema zadnjima popisoma preteklo 11 let.

Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji v letu 2002 (v nadaljevanju Popis 2002) je potekal od 1. do 15. aprila 2002, s kritičnim trenutkom na 31. marec 2002 ob 24.00. uri. Popis 2002 je bil prvi v samostojni Sloveniji in je bil izveden v skladu z mednarodnimi priporočili ter po novi metodologiji. Bistvena metodološka razlika v primerjavi s prejšnjimi popisi je v definiciji prebivalstva.

Z izvedbo Popisa 2002 je Slovenija izpolnila tudi obveznosti do posredovanja podatkov Statističnemu uradu Evropske unije (EUROSTAT), ki so bile opredeljene v pogajalskih izhodiščih za področje državne statistike že v letu 1998.

2. PRAVNE PODLAGE

2.1 Zakoni

Pravne podlage za pripravo, organizacijo in izvedbo Popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji v letu 2002 (v nadaljevanju Popis 2002) ter diseminacijo podatkov Popisa 2002 so:

- Zakon o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji leta 2001 (Ur. l. RS št. 66/00) in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji leta 2001 (Ur. l. RS št. 26/01) – v nadaljevanju Zakon o popisu;
- Zakon o državni statistiki (Ur. l. RS št. 45/95 in 9/01);
- Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS št. 59/99 in 57/01).

2.2 Odločba Ustavnega sodišča RS

Na Ustavno sodišče RS sta bili v aprilu 2001 in decembru 2001 naslovljeni dve pobudi za presojo ustavnosti določb Zakona o popisu. Nanašali sta se na vprašanje ustavne dopustnosti popisnih vprašanj o narodni/etnični pripadnosti in veroizpovedi ter na dopustnost vzpostavitve registra stavb in stanovanj in registra gospodinjstev iz podatkov, zbranih s Popisom 2002. Sodišče je odločilo, da je Zakon o popisu skladen z Ustavo RS, razen v določbah 5. in 23. člena, ki po oceni ustavnega sodišča nasprotujeta pravici, s katero je v Ustavi RS zagotovljeno varstvo človekove zasebnosti. Razveljavilo pa je tisti del 23. člena Zakona o popisu, ki je določal, da se lahko posamezni zbrani podatki uporabijo za vzpostavitev registra stavb in stanovanj in registra gospodinjstev, v celoti pa je razveljavilo 5. člen (določitev identifikacije stanovanj za potrebe vzpostavitve registra stavb in registra stanovanj).

Ustavno sodišče je v zvezi s prvo vlogo menilo, da zbiranje podatkov o veroizpovedi izključno v statistične namene ni protiustavno. Prav tako je Ustavno sodišče presodilo, da pridobivanje osebnih in drugih podatkov iz raznih že obstoječih zbirk podatkov za namene popisa in statistične namene ni sporno.

2.3 Vpliv odločbe Ustavnega sodišča na izvedbo Popisa 2002

Ustavno sodišče je sprejelo statistične argumente, strokovne osnove in statistične razlage zakona v delu, ki se nanaša na zbiranje popisnih podatkov za statistični namen. Potrdilo je pravico Urada, da pridobiva in uporabi osebne in individualne podatke iz administrativnih virov za statistični namen, in dolgoročno – ne glede na dosedanje prakse in zakonske ureditve, ki to sicer omogočajo, – prepovedalo uporabo individualnih podatkov iz statističnih popisnih akcij za nastavitev administrativnih, uradnih ali upravnih evidenc. S tem sta tradicija in dosedanje poslanstvo Urada, ki je v sodelovanju z drugimi upravnimi organi nastavil javnopravne registre (npr. poslovni register, centralni register prebivalstva, register teritorialnih enot) in jih kasneje oddajal v upravljanje drugim, na tem področju končana. Mednarodna priporočila in morebitne obveznosti države pri popisih prebivalstva s tem niso prizadete.

Ker so bili popisni vprašalniki v času izdaje odločbe že natisnjeni, je Urad popisovalcem in prebivalcem natančno pojasnil, da oznaka R, ki je bila ob nekaterih znakih v popisnem vprašalniku že, ne velja več.

V zvezi z zbiranjem podatkov o narodni pripadnosti in veroizpovedi pa je Urad že pred odločbo Ustavnega sodišča pripravil vse potrebne zakonske in metodološke rešitve, ki so omogočale neposredno in neodvisno izjavljanje vseh prebivalcev Slovenije o teh dveh popisnih vsebinah.

3. CENTRALNA POPISNA KOMISIJA (CPK)

V skladu s 14. členom Zakona o popisu je predstojnik Urada imenoval Centralno popisno komisijo (CPK), ki je bila zadolžena za vodenje in koordinacijo priprav na Popis 2002. Člani CPK so določali vsebinske in organizacijske smernice za pripravo in izvedbo Popisa 2002. V omenjeni komisiji so poleg delavcev Urada sodelovali tudi predstavniki Ministrstva za notranje zadeve in Geodetske uprave Republike Slovenije.

4. RAZPISI ZA IZBOR IZVAJALCEV POSAMEZNIH NALOG IZVEDBE POPISA 2002

4.1 Javna naročila

Pripravljenih in uspešno izvedenih je bilo več razpisov in javnih naročil:

- razpis za pripravo, oblikovanje in tisk popisnih vprašalnikov in drugih tiskovin (razpis je obsegal tudi distribucijo natisnjenega popisnega gradiva na teren ter obdelavo s popisom zbranih podatkov); izbran je bil Cetis, d.d.;

- razpis za izris kartografske dokumentacije (Urad je pri pripravi baze popisnih okolišev sodeloval z Geodetsko upravo RS; ta je v predpripravi razdelila popisne okoliše (PO) z več kot 400 prebivalci); za izris kart je bil izbran Aster, d.o.o.,
- javna naročila za tisk in dostavo spremljevalnega popisnega gradiva:
- map (izbrano je bilo podjetje Knjigoveštvo Božo Vražič, s.p.),
- kap (izbrano je bilo podjetje Dravinjski dom, trgovina in storitve, d.d.),
- plastičnih vreč (izbrano je bilo podjetje Tiba, d.o.o.),
- plakatov, zloženk (izbrano je bilo podjetje Birografika Bori, d.o.o.);
- javna naročila za pomožno gradivo za popisovanje na terenu (obsegala so naročila za dobavo in dostavo pisarniškega materiala in papirja na sedeže območnih popisnih komisij in Urad); izbrano je bilo podjetje Mladinska knjiga Birooprema, d.d.);
- javno naročilo za prevode (popisnih vprašalnikov, navodil za samopopis, pooblastil, obvestil o ponovnem obisku, plakatov in zloženk iz slovenskega v italijanski, madžarski in angleški jezik); izbrani sta bili podjetji A3, d.o.o., in Ritem Lendava, d.o.o.;
- javno naročilo za zavarovanje popisovalcev, območnih inštruktorjev in državnih inštruktorjev (izbrana je bila Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d.);
- javno naročilo za distribucijo zloženk (izbrana je bila Pošta Slovenije, d.d.);
- javno naročilo za dovoz popisnega gradiva iz območnih popisnih centrov (popisno gradivo, namenjeno za nadaljnjo obdelavo, v Cetis, d.d., Celje; ostalo gradivo na mesto, določeno za uničenje (izbrano je bilo podjetje Door to Door, d.o.o.);
- javno naročilo za uničenje popisnega gradiva. (izbrano je bilo podjetje Vačo; d.o.o.);
- javno naročilo za tisk navodil (naloge območnih inštruktorjev in popisovalcev in izdelava 360 kompletov s približno 180 prosojnicami, namenjenimi izobraževanju državnih inštruktorjev, območnih inštruktorjev in popisovalcev); izbrano je bilo podjetje Birografika Bori, d.o.o.;
- javno naročilo za storitve prevoza, urejanja, shranjevanja, varovanja, odvoza na uničenje in trajno uničenje popisnega gradiva po končani obdelavi podatkov Popis 2002 (kot najprimernejši ponudnik je bil izbran Cetis, d.d.);
- javna naročila za nabavo informacijske tehnologije za potrebe popisa (strojno in programsko opremo so dobavili naslednji izbrani ponudniki: Intertrade ITS, d.d., ITS Intertrade sistemi, d.o.o., Liko Pris, d.o.o., Marand inženiring, d.o.o., MDS IT, d.o.o., Oria computers, d.o.o., Piros, d.o.o., Unistar LC, d.o.o., Aventa servis, d.o.o., Panna, d.o.o., SRC.SI, d.o.o.

4.2 Informacijska tehnologija

Vsa informacijska tehnologija za potrebe Popisa 2002 je bila nabavljena v letih 2001 in 2002. Oprema je večnamenska in poleg zagotavljanja optimalnih pogojev za izvedbo Popisa 2002 vpliva tudi na delovne pogoje pri izvajanju ostalih rednih nalog statističnega urada. Zmogljivosti nabavljene opreme so omogočile pripravo in povezavo podatkov s prejšnjimi popisi, tekočimi podatkovnimi zbirkami in registri, pripravo predpopisne in popisnih baz ter ustrezno varovanje, shranjevanje in arhiviranje podatkov. Zunanji izvajalec procesiranja podatkov Popisa 2002 je opravil samo dve funkciji obdelave podatkov: zajem podatkov (skeniranje in kontrola zajetja) in logično kontrolo podatkov. Vse ostale dele procesa obdelave in analize podatkov je opravil Urad sam: priprava predpopisne baze, priprava podatkov za predtisk vprašalnikov, vzpostavitev izvedenih spremenljivk, vstavljanje manjkajočih podatkov, vzpostavitev podatkovnih baz, ki so primerne tudi za ad-hoc

poizvedbe in zahteve uporabnikov, priprava tabelacije za različne kanale diseminacije, statistična zaščita podatkov, vzpostavitev spletne strani itd. Faze v procesu obdelave in analize popisnih podatkov, ki jih je opravil Urad, so tehnično zahtevne zaradi izjemno velikih količin podatkov, ki zahtevajo tudi maksimalno stopnjo tehničnega varovanja in statistične zaščite. Urad v času pred popisom ni imel ustrezne računalniške opreme za obdelavo in analizo tako velikih baz podatkov, pa tudi ne za varovanje le-teh. Večina statističnih obdelav pred popisom je namreč potekala na main-frame računalniku, ki v letu 2002 ni prenesel sodobnega načina obdelave podatkov, ki ga zahtevajo popisni podatki (Oracle, SAS, itd.), niti ni nudil zadostne količine prostora za podatke.

Kot je razvidno iz tabele 1, je bila večina sredstev porabljenih za nakup diskovnega polja in dodatno opremo, ki jo diskovno polje zahteva. Z diskovnim poljem so podatki maksimalno zaščiteni. Prav zaščiti individualnih podatkov Popisa 2002 je Urad namenil še posebno pozornost. Ostali del sredstev je bil porabljen za nakupe strežnikov, programske opreme in osebnih računalnikov, kar je bilo nujno za nemoteno opravljanje dela na tako velikih bazah podatkov.

Nabavljena je bila tudi oprema za postavitve celovite tehnične infrastrukture, potrebne za diseminacijo podatkov Popisa 2002 (izkazovanje oziroma posredovanja podatkov in informacij uporabnikom preko spletnih strežnikov oziroma internetnega omrežja ter na druge način). Koncept postavitve strežnikov je bil opredeljen znotraj mednarodnega Pharovega projekta STAT2000; ta se v enem svojih delov ukvarja tudi s pripravo celovitega izkazovanja (diseminacije) podatkov na Uradu.

Nabavljena informacijska tehnologija je bila namenjena tudi posodobitvi delovnih mest (zmogljivejši osebni računalniki), predvsem pri statističnih metodologijah, ki so izvajali statistične kontrole in analize popisnih podatkov, in v sektorju informacijska infrastruktura in tehnologija. Skupaj je bilo porabljenih 502,77 milijonov SIT.

Tabela 1: Pregled porabljenih sredstev po letih in vrsti informacijske tehnologije

v mio SIT			
VRSTA INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE	SKUPAJ	2001	2002
SKUPAJ	502,76	187,61	315,15
1. programska oprema	10,68	9,64	1,04
2. strojna oprema	492,08	177,97	314,11
strežniki	140,03	43,56	96,47
diskovno polje	234,53	119,46	115,07
backup oprema (hw in sw)	34,44	-	34,44
changer CD (hw in sw)	9,04	-	9,04
osebni računalniki (nabava)	45,40	6,52	38,88
osebni računalniki (nadgradnja)	8,97	-	8,97
tiskalniki	9,35	5,45	3,90
UPS	6,71	-	6,71
druga oprema	3,61	2,98	0,63

Podatki Popisa 2002 bodo osnova za vzpostavitev sistema podatkov socialnih statistik. Urad bo te podatke, ki se zbirajo samo enkrat na deset let, redno dopolnjeval in ažuriral s podatki

drugih statističnih raziskovanj, anket in različnih administrativnih virov. Zmogljivejši strežniki in diskovna polja ter ostala informacijska tehnologija, nabavljena za Popis 2002, nam omogoča nadaljnji razvoj na tem področju.

5. METODOLOGIJA POPISA

Urad je pripravil metodologijo in vsebino popisa s podrobnimi navodili za delo izvajalcev popisa na terenu (državnih inštruktorjev, članov območnih popisnih komisij, območnih inštruktorjev in popisovalcev) – Navodila za popisovanje, Metodološko gradivo št. 2, 2002. V sklopu definiranja vsebine popisa so bile ob upoštevanju mednarodnih priporočil (Priporočila za popise prebivalstva in stanovanj okoli leta 2000 v državah članicah Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo, Metodološko gradivo št. 7, 1999) in nacionalnih potreb definirane vsebine popisnih vprašalnikov (za stavbo, stanovanje, osebo, pomožnih popisnih obrazcev (seznam oseb v gospodinjstvu, prvi rezultati, seznam oseb, seznam stavb in stanovanj), navodil za samopopis, navodil za popisovanje in drugih spremljajočih popisnih gradiv (pooblastila za izvajalce popisa, obvestila o ponovnem obisku, razni sezname ...). Vsa gradiva je oblikoval z razpisom izbrani izvajalec.

5.1 Predpopisna baza podatkov (PPB)

Pri pripravi celostne izvedbe obdelave podatkov Popisa 2002 smo izhajali iz izhodišč, ki jih je na eni strani predpisoval Zakon o popisu, na drugi strani pa so bile opredeljene v javnem razpisu, ki je bil objavljen v Uradnem listu in s katerim je Urad prvič doslej za te storitve izbral zunanjega izvajalca:

- zagotoviti del vsebin, navedenih v 6. členu Zakona o popisu, iz obstoječih podatkovnih baz;
- pripraviti za popisovanje »prijazne« vprašalnike, na katerih bodo izpisani podatki, ki bodo popisovalcem olajšali delo;
- pripraviti vprašalnike tako, da je vsak enoznačno identificiran;
- zmanjšati stroške obdelave podatkov z uvajanjem novih postopkov vnosa in nadzora;
- izvesti končni pregled pravilnosti mikropodatkov samo s pomočjo slik vprašalnikov.

Za ta namen je Urad pripravil in oblikoval posebno bazo podatkov, imenovano predpopisna baza (v nadaljevanju PPB). V njej so združeni podatki različnih administrativnih in statističnih virov:

- Centralni register prebivalstva (CRP) – vodi ga Ministrstvo za notranje zadeve, bil pa je osnovni in najpomembnejši vir uporabljenih podatkov o prebivalstvu;
- Register stalnega prebivalstva (RSP) – vodi ga prav tako Ministrstvo za notranje zadeve, bil je vir za podatke o tujcih v Sloveniji;
- Register prostorskih enot (RPE), – vodi ga Geodetska uprava, nudil pa je podatke o prostorski razmestitvi popisnih enot (na osnovi teh podatkov je bila pripravljena tudi baza stavb);
- Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP) – vzdržuje ga SURS, bil pa je vir podatkov o delovni aktivnosti prebivalstva, še zlasti podatkov, ki jih je težko zbirati in še težje kodirati (npr. o poklicih);
- Poslovni register Slovenije (PRS) – ob pripravi podatkov PPB ga je še vodil SURS, bil pa je vir podatkov o poslovnih subjektih in njihovih značilnostih;

- Register brezposelnih oseb Zavoda RS za zaposlovanje;
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje – ta je bil vir podatkov o prejemnikih pokojnin;
- statistična raziskovanja, s katerimi pridobimo podatke o vpisu študentov v tekočem študijskem letu (SURS);
- Popis 1991 – ta je bil vir za teritorialne podatke (npr. kraj rojstva, prvo prebivališče po rojstvu, kraj, od koder se je oseba priselila ipd.).

PPB je bila pripravljena glede na stanje teritorija in stanje prebivalstva 9. novembra 2001. V predpopisno bazo je bilo vključenih:

- 2 025 165 oseb;
- 491 335 stavb (hišnih števil).

5.2 Uporaba predpopisne baze podatkov

Podatki PPB so bili uporabljeni za:

- predtisk vprašalnikov;
- prevzem vsebin, ki se niso zbirale na terenu;
- izračun števila vprašalnikov za stanovanje in gospodinjstvo ter obrazcev za izjavo o narodni/etnični pripadnosti in veroizpovedi P-3/NV (v nadaljevanju Izjava P-3/NV);
- izračun števila rezervnih vprašalnikov za popisni okoliš;
- izračun števila vprašalnikov državne rezerve;
- tvorbo in predtisk vseh potrebnih identifikacijskih znakov na vprašalnike (identifikacije, črna koda);
- izračun naklade ostalega potrebnega popisnega gradiva;
- pomoč pri organizaciji popisovanja na terenu – predvsem izračuni potrebnega števila izvajalcev popisa.

Tabela 2: Količine posameznih vrst vprašalnikov, določene na osnovi podatkov PPB

Vrsta vprašalnika	Format	Število strani	Predtisk	Rezerva PO	Državna rezerva	SKUPAJ
P-1 (stavba)	A4	1	491 335	59 894	30 000	581 229
P-2 (stanovanje)	A4	2	954 189	199 008	100 000	1 253 197
P-3 (oseba)	A3	4	2 025 156	404 876	175 000	2 605 032
POM/GO (gospodinjstvo)	A4	2	1 020 490	-	100 000	1 120 490
P-3/NV (izjava)	A3	1	1 020 490	-	20 000	1 040 490
SKUPAJ	-	-	5 511 660	663 778	425 000	6 600 438

5.3 Prednosti in slabosti predpopisne baze podatkov

Priprava tako oblikovane PPB je za celoten proces zbiranja in kasnejše obdelovanja podatkov pomenila veliko racionalizacijo pri časovni izvedbi postopkov, omogočala je pregled (kontrolno) vsakega posameznega vprašalnika pri urejanju vprašalnikov pred oddajo na teren oz. pri vračanju popisnega gradiva po končanem popisovanju. Urad je z njeno vzpostavitvijo razbremenil tudi poročevalske enote ter racionaliziral delo na terenu. Že ob pripravi PPB pa

smo se zavedali naslednjih omejitev oz. slabosti, ki smo jih morali reševati v kasnejših fazah obdelave popisnega gradiva:

- čas priprave oz. časovna razlika do kritičnega trenutka popisovanja – PPB je bila pripravljena na stanje prebivalstva 5 mesecev pred popisom, zato v njej niso upoštevane demografske spremembe, ki so se dogodile v vmesnem obdobju (smrti, rojstva, preselitve);
- dejansko stanje na terenu se ne ujema vedno z administrativno registriranim stanjem, kar je posledica dejstva, da prebivalci sprememb svojega prebivališča ne prijavljajo redno in tekoče;
- teritorialne podatke, prevzete iz Popisa 1991, pa tudi nekatere, prevzete iz CRP-ja, je bilo treba prešifrirati na teritorialno stanje 1. 1. 2002.

5.4 Popisni šifranti

Urad je pripravil vse šifrante za potrebe Popisa 2002 in jih uredil za prenos na strežnik za statistične klasifikacije (Klasje). Popisni šifranti so javno dostopni preko spletne strani Urada (<http://www.stat.si/klasje/klasje.asp>).

6. ORGANIZACIJA IZVEDBE POPISA NA TERENU

6.1 Območni popisni centri in območne popisne komisije

Za pripravo organizacijske sheme Popisa 2002 je bila na Uradu oblikovana posebna delovna skupina. Na osnovi njenih izsledkov (sheme procesov, določitve akterjev pri popisu in časovnice faz dela) je Urad poskrbel, da je bilo ozemlje Republike Slovenije za izvedbo Popisa 2002 razdeljeno na 63 območnih popisnih centrov (OPC), katerih območja so se praviloma ujemala z območji upravnih enot. Zaradi racionalizacije dela in porabe finančnih sredstev pri Popisu 2002 je Urad z upravnimi enotami sklenil dogovor o sodelovanju pri izvedbi aktivnosti v zvezi s popisom. S tem dogovorom so se Upravne enote obvezale, da v sodelovanju z Uradom pridobijo sodelavce za izvedbo popisa na terenu in poskrbijo za izplačilo izvajalcem popisa za opravljeno delo. Na OPC-jih je delovalo 64 območnih popisnih komisij (OPK) s 322 člani, ki so jih po dogovoru z Uradom predlagale upravne enote, imenoval pa jih je predstojnik Urada. Člani OPK so bili zadolženi za izbor popisovalcev in območnih inštruktorjev, njihovo razporeditev po popisnih okoliših, izvedbo pouka za popisovalce ter za prevzemanje, razdeljevanje, hranjenje in zbiranje popisnega gradiva.

Kot vezne člene med Uradom in OPK je predstojnik Urada imenoval 61 državnih inštruktorjev. V dvanajst številčno in ozemeljsko največjih OPC (OPC Celje, Kranj, Ljubljana Bežigrad, Ljubljana Moste - Polje, Ljubljana Šiška, Ljubljana Vič - Rudnik, Maribor – jug, Maribor – sever, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj) sta bila določena po dva državna inštruktorja. Po dva (oziroma tri) manjša OPC je pokrivalo 13 državnih inštruktorjev, ostali so bili zadolženi za en OPC.

V Popisu 2002 je sodelovalo 8 698 popisovalcev, njihovo delo pa je usmerjalo 970 območnih inštruktorjev. Med popisom so tako območni inštruktorji nadzorovali delo približno devetih popisovalcev. Pripravljena je bila tudi skupina rezervnih popisovalcev oziroma območnih inštruktorjev, ki so nadomestili tiste neposredne izvajalce popisa, ki so morali zaradi različnih vzrokov (bolezni, zadržanosti, časovne stiske, prezahtevnosti dela) odstopiti od dela.

Na območjih občin (v OPC Koper/Capodistria, Piran/Pirano, Izola/Isola, Murska Sobota, Lendava/Lendva), kjer živijo pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, je bilo imenovano tudi ustrezno število izvajalcev popisa z znanjem italijanskega oziroma madžarskega jezika.

Vsi izvajalci v Popisu 2002 so za svoje delo dobili pooblastilo, ki ga je izdal predstojnik Urada in so ga po zaključenem delu vrnili izdajatelju. S pooblastilom so popisovalci na terenu izkazali svojo istovetnost.

6.2 Prijave na razpis in izbor izvajalcev Popisa 2002

Postopek kadrovanja na razpis za 1 050 območnih inštruktorjev in 8 900 popisovalcev se je začel 18. decembra 2001, ko je Urad v časnikih začel objavljati oglase. Kandidati za delo pri Popisu 2002 so morali izpolnjevati naslednje pogoje: dokončano so morali imeti najmanj srednjo šolo, aktivno so morali govoriti slovenski jezik (na območju, kjer živijo pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, je bilo treba zagotoviti tudi določeno število popisovalcev z znanjem italijanskega oziroma madžarskega jezika), zaželeno je bilo, da imajo popisovalci, ki so popisovali zunaj strnjjenih naselij, v času popisa na razpolago prevozno sredstvo. Prijavile so se lahko polnoletne osebe, državljani Republike Slovenije. Zadnji dan sprejemanja prijav je bil 11. januar 2002. Do tega dne je na upravne enote prispelo skupaj 26 259 prijav, 264 % več, kot je bilo potrebnih. Največji presežek prijavljenih za delo popisovalcev in območnih inštruktorjev je bil v upravni enoti Ljubljana Center (567 %), najmanj, vendar še vedno veliko preveč, v upravni enoti Vrhnika (134 %). V notranjsko-kraški regiji je bilo 88 % preveč prijavljenih (najmanj od vseh statističnih regij), v pomurski regiji pa kar 207 % preveč.

7. PROMOCIJA POPISA

Celotna zasnova obveščanja javnosti o Popisu 2002 je obsegala tako čas pred in med popisovanjem in po koncu popisovanja na terenu.

Predlog medijskega načrta CPK obravnavala na svoji redni seji v drugi polovici januarja 2002 in ga z dopolnili tudi sprejela. Sprejetega predloga kasneje nismo izvedli v celoti. Čakanje na odločitev Ustavnega sodišča in popolna negotovost o vsebini in datumu njegovega sklepa je nadaljnje izvajanje načrta zaustavilo. Do 7. marca 2002, ko je Urad sprejel odločitev Ustavnega sodišča, so potekale priprave na oglaševanje na nacionalnem radiu in televiziji, vključno z izdelavo video- in avdio-spotov.

V medijskem načrtu smo akcijo obveščanja javnosti opredelili kot kampanjo z intenzivnejšim delovanjem teden dni pred popisom in v času popisa, tj. od 25. marca do 15. aprila, da bi pri prebivalcih pridobili podporo in pripravljenost za sodelovanje ter vzbudili njihovo zaupanje.

V načrtu smo si postavili naslednje cilje:

- prebivalce prepričati, da je Popis 2002 potreben, koristen in da je za varstvo njihovih podatkov zagotovljeno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov. Prav glede varovanja osebnih podatkov smo konec januarja 2002 medijem posredovali sporočilo za javnost, v katerem smo razložili načine varovanja podatkov (npr. z izborom popisovalcev, ki

ne bodo popisovali v okoljih, v katerih živijo) in stroge ukrepe v zvezi z dostopom do vprašalnikov;

- prebivalcem pojasniti, da je izpolnjevanje vprašalnikov enostavno in jih ne bo preveč obremenilo, in s poudarjanjem, da sta ponujeni dve možnosti: njihove odgovore na vprašanja lahko zabeleži popisovalec v celoti, lahko pa se delno tudi sami popišejo;
- geslo 'Popišimo se – prihodnost smo mi!', ki se ponavlja na vsem promocijskem gradivu, ne le pri medijskem oglaševanju, vtisniti prebivalcem v spomin.

Medijski načrt smo pripravili v informacijskem središču Urada, ki je tudi po organizacijskem statusu odgovorno za komuniciranje z uporabniki (javnostmi). Koordinacija komuniciranja z mediji je bila vodena centralno. S tem je bil izpolnjen osnovni pogoj za usklajevanje pri neposrednem komuniciranju predstavnikov Urada z mediji o pomembnosti in zahtevnosti (nacionalna/lokalna tv-postaja; dnevni časniki itd.) medija oz. oddaje in o tehniki komuniciranja (izjave, kontaktne oddaje, intervjuji itd.).

Poleg sprotnega zagotavljanja ustreznega obveščanja javnosti o poteku priprav na Popis 2002 je Urad:

- oblikoval spletno stran o Popisu 2002,
- izdal knjižico Popisi na Slovenskem 1918-1991 in Popis 2002,
- pripravil zasnovo glasila Sporočila o Popisu 2002,
- vsebinsko pripravil zloženko o Popisu 2002 (prevedena tudi v italijanski in madžarski jezik), ki je bila posredovana v vsa slovenska gospodinjstva, in plakate (tudi dvojezične).

Priprave na popis so bile predstavljene domači in tuji javnosti, med drugim tudi na 11. in 12. mednarodnem posvetovanju statistikov Statistični dnevi 2001 in Statistični dnevi 2002 v Radencih.

8. STROKOVNO-METODOLOŠKA POMOČ IZVAJALCEM POPISA

V fazi priprav je Urad vsebinsko in organizacijsko pripravil strokovno usposabljanje za državne inštruktorje. Kakovost s popisom zbranih podatkov je namreč odvisna predvsem od razumevanja in jasnosti metodoloških navodil, ki so jih prejeli izvajalci popisa. Izobraževanje v Popisu 2002 je bilo organizirano po sistemu piramidne strukture. Urad je pripravil tridnevno izobraževanje za državne inštruktorje, ti so na sedežih območnih popisnih komisij svoje znanje prenesli na člane OPK in območne inštruktorje. Ti so potem vodili dvodnevni pouk za popisovalce in jih poučili, kako pravilno popisati osebe, gospodinjstva, družine in stanovanja. Praviloma so imeli trije območni inštruktorji skupni pouk za popisovalce.

Ker je bilo pomembno, da popisovalci prejmejo enotna navodila, je Urad (poleg metodoloških Navodil za popisovanje, ki jih je prejel vsak izvajalec) za vsako mesto izobraževanja (vseh skupaj je bilo 360) pripravil prosojnice z vsebino vprašanj popisnih vprašalnikov. Sestavni del pouka je bilo tudi praktično izpolnjevanje popisnih vprašalnikov v obliki vaje. Po koncu pouka so popisovalci prejeli vse potrebno popisno gradivo.

Zaradi občutljivosti vprašanj o narodni/etnični pripadnosti in veroizpovedi in postopka presoje na Ustavnem sodišču Republike Slovenije, je Urad pri pripravi pouka posebno pozornost namenil temu sklopu vprašanj. Popisovalce smo posebej usposobili, da so

popisovanim osebam znali pojasniti, da na ti dve vprašanji odgovarjajo prostovoljno, in posebej poudarili, naj na odgovore nikakor ne vplivajo in da na ti dve vprašanje lahko odgovarjajo samo v času obiska popisovalca navzoče osebe (razen za otroke, mlajše od 14 let, za katere lahko odgovorijo starši oz. skrbniki).

Vsi izvajalci Popisa 2002 so pred začetkom dela podpisali Izjavo o varovanju tajnosti podatkov, s čimer so se zavezali, da bodo podatke, pridobljene s popisom, varovali kot uradno tajnost.

9. SPREJEM IN UREJANJE GRADIVA PO KONČANEM POPISOVANJU

Po končanem popisovanju na terenu se je popisno gradivo zbralo v območnih popisnih centrih in dostavilo izvajalcu Cetis Celje. Ob prejemu gradiva se je preverjala popolnost tega gradiva s pomočjo branja črtnih kod z map. S tem se je ustvarila evidenca o vrnjenih mapah za posamezni PO, kar je olajšalo spremljanje poteka nadaljnjih obdelav. Gradivo je bilo zaradi lažjega ravnanja z njim in nadzora nad izvajanjem na ravni PO zloženo kot ob distribuciji (v okviru OPC-ja). Prispelo gradivo je bilo skladiščeno v ustreznih prostorih, kjer je bilo zadoščeno vsem potrebam po fizikalnih (temperatura in vlaga) ter varnostnih pogojih (nadzor dostopa, selektivni dostop in protipožarna zaščita).

10. OBDELAVA PODATKOV POPISA

Urad je sočasno s pripravo razpisa za pripravo, oblikovanje in tisk popisnih vprašalnikov ter drugih tiskovin določil tehnologijo za vnos in obdelavo podatkov, ki je temeljila na:

- računalniški obdelavi popisnega gradiva (skeniranje in izdelava bitnih slik), ki obenem zagotavlja evidentiranje procesa obdelave in izdelavo elektronskega arhiva;
- računalniškem zajemu podatkov na vprašalnikih (šifriranje, verifikacija razpoznanih polj);
- logičnih pregledih podatkov na osnovi postavljenih meril;
- pregledu zajetja na podlagi predpisanih meril za različne teritorialne ravni in osebe v povezavi s predpopisnimi podatki.

10.1 Elektronski zajem podatkov

Osnovni cilji pri izvedbi elektronskega zajema so bili:

- preoblikovanje podatkov s papirnega vira v elektronsko obliko,
- izvoz podatkov v lasten sistem za kasnejšo obdelavo,
- ustrezna kakovost podatkov (napaka pod 1 %),
- minimalen človeški vpliv in
- nizki stroški izvedbe.

Skeniranje celotne količine vrnjenih vprašalnikov je bilo izvedeno s štirimi visoko sposobnimi dokumentnimi skenerji. Kot rezultat skeniranja smo dobili črno-bele slike z vsemi potrebnimi informacijami, kot so vneseni ali vnaprej natisnjeni variabilni podatki in polja s fiksnim tiskanim besedilom.

Končni rezultat procesa elektronskega zajema podatkov ta dve bazi: podatkovna in slikovna. Slikovna baza obsega preko 14.000.000 slik skeniranih obrazcev v formatu A4, kar zavzame 600 GB diskovnega prostora. Podatkovna baza poleg zajetih podatkov vsakega vprašalnika vsebuje tudi indeks pripadajočih slik, kar je v fazi verifikacije in kasneje pri izvajanju logičnih pregledov omogočilo on-line prikaz zelenih slik brez zakasnitev.

10.2 Kodiranje

V primerjavi s prejšnjimi popisi je bila pri Popisu 2002 prvič doslej uporabljena metoda samodejnega kodiranja oz. računalniško podprto kodiranje. Tako so bili kodirani vpisani teritorialni podatki in podatki o narodnosti in veroizpovedi. Osnovno pravilo samodejnega kodiranja je popolno ujemanje verificiranega besedila z besedilom v šifrantu. Če je bilo vpisano besedilo napačno prepoznano (prazno polje, napačna črka ipd.) oz. če se je besedilo v šifrantu malenkostno razlikovalo od verificiranega teksta, je verifikator popravil nepravilno prepoznano besedilo. Pri tem mu je programska oprema sama ponudila ves nabor odgovorov in po potrditvi pravilnega besedila se je izvedlo samodejno kodiranje.

Pri kodiranju sta se uporabljala dva tipa šifrantov:

- standardni šifrant (npr. šifrant teritorija), kjer so šifre in možni odgovori točno določeni,
- odprti šifrant (npr. šifranta narodnosti in veroizpovedi), kjer je možno sprotno dopolnjevanje šifer glede na vpisana besedila.

10.3 Priprava podatkov popisne baze

Predpopisna baza je bila pripravljena po stanju 9. 11. 2001. Zato jo je bilo treba osvežiti z vsemi spremembami, ki so se dogodile do 31. 3. 2002. Vsi podatki v popisni bazi so se torej nanašali na stanje ob kritičnem trenutku popisovanja. Baza je bila dokončno pripravljena v začetku junija 2002. Edini povezovalni element oz. ključ za povezavo podatkov je bil EMŠO, zato je bilo zelo pomembno, da se pred združevanjem podatkov terena in podatkov iz popisne baze uredijo oz. dopolnijo manjkajoči oz. pomanjkljivi EMŠO na vprašalnikih za osebo. V ta namen je bil pripravljen poseben program za iskanje popolnih EMŠO-jev.

10.4 Logična kontrola podatkov

Zaključna faza obdelave podatkov je kontrola logične pravilnosti in konsistentnosti podatkov (logične kontrole), ki so jo sestavljale:

- formalne kontrole – nanašajo se samo na posamezno variabla in pomenijo nabor možnih šifer (vrednosti)
- logične kontrole med dvema ali več variablami na istem vprašalniku,
- logične kontrole med dvema ali več variablami na različnih vprašalnikih,
- logične kontrole večjega števila vprašalnikov v okviru posamezne popisne enote (npr. stanovanja v stavbi, osebe v gospodinjstvu).

To je najzahtevnejši del projekta, saj je treba odpraviti napake, ki so se v podatkih pojavile zaradi napačnega dela popisovalcev pri zbiranju podatkov, nepopolne kontrole pred oddajo popisnega gradiva, napačnega optičnega čitanja oz. napačnega verificiranja. Posebnost Popisa 2002 je bila tudi ta, da so se zaradi prevzema podatkov iz vprašalnika in iz popisne baze pojavile tudi nekonsistentnosti med odgovori popisovane osebe in podatki iz administrativnih virov.

Določene napake je bilo možno odpraviti samodejno, za določene napake pa je bilo še vedno potrebno posredovanje obdelovalcev. V primerjavi z obdelavo podatkov pri prejšnjih popisih je bilo neprimerno večje število kontrol, ki so bile posledica zahtevnejšega in sofisticiranega zbiranja podatkov, še pomembneje pa je, da je bila večina napak odpravljenih s samodejnimi popravki. Bistveni prednosti tega sta enoten pristop v reševanju napak in seveda čas, ki je potreben za obdelavo podatkov, saj je bil skrčen na minimum.

Prvič doslej je obdelava potekala brez papirjev, torej brez originalnega popisnega gradiva, v katerem bi obdelovalec lahko preveril pravilnost izpolnjevanja, temveč samo na osnovi slik vprašalnikov (on-line). Prav ravnanje z množico različnih dokumentov in map in veliko število obdelovalcev ter potrebnih manipulativnih delavcev je pri prejšnjih popisih povzročalo velike logistične težave.

Izdelava programa in vseh ostalih programskih rešitev za on-line delovanje sistema logičnih kontrol je bila rezultat izključno domačega znanja in tvornega sodelovanja med naročnikom (Uradom) in izvajalcem (Cetis Celje). Delo za pripravo aplikacije je potekalo približno tri mesece. Ker je šlo za vsebinsko in tehnično povsem nov pristop pri kontroli podatkov in glede na kakovost vhodnih podatkov (ki je ni bilo možno predhodno predvideti), se je aplikacija med testiranjem (ki je trajalo en mesec) dopolnjevala in izboljševala.

Za uspešno in predvsem hitro delovanje sta bila pomembna optimizacija dela s podatkovno bazo ter preprost in hiter uporabniški vmesnik. Ker je bila osnovna zahteva brezpapirno reševanje nepravilnosti oz. delo s podatki, je uporabniški vmesnik zasnovan tako, da dobi obdelovalec na ekran vse potrebne vprašalnike, ki jih potrebuje za odpravo napake. Tudi ta rešitev je bila povsem inovativna in onemogoča, da bi obdelovalec napako odpravil na morebiten enostavnejši, vendar nepravilen način, in s tem veliko prispeva h kakovosti podatkov Popisa 2002. Poleg grafičnega prikaza slik je bil možen tudi tabelaričen prikaz nabora podatkov; to je olajšalo delo pri kontrolah, te namreč vključujejo različne tipe vprašalnikov oz. povezav med njimi. Za nadzor je imel obdelovalec na ekranu vedno tudi podatke o trenutnem izvajanju. Kontrola podatkov za povprečni PO, v katerem je okrog 150 prebivalcev, je glede na kakovost popisnega gradiva trajala od 15 do 25 minut. Delo je potekalo na 12 delovnih postajah.

Celoten koncept metodološke zasnove popisa in koncept zasnove obdelave podatkov sta omogočila po končani kontroli pravilnosti oz. konsistentnosti podatkov prvič doslej izvedbo tudi kontrole dvojnosti popisovanja posameznih oseb oz. tega, katere osebe niso bile iz različnih vzrokov popisane. Ta zaključni del obdelave podatkov je še toliko pomembnejši, ker po začasnih podatkih skoraj 150 tisoč oseb ni več prebivalo na naslovu, za katerega je imel popisovalec na vprašalniku vnaprej natisnjene podatke. Zato je bilo možno:

- da so bile osebe kot prebivalci popisane dvakrat (na novem naslovu ter tudi na starem, na katerem pa ne prebivajo več);
- da del prebivalcev na novem naslovu sploh ni bil popisano.

V prvem primeru so bili izdelani kriteriji, po katerih je bil en zapis za osebo izločen, v drugem primeru pa so bile s statističnimi metodami in s pomočjo podatkov popisne baze tudi te osebe uvrščene v kontingent prebivalstva.

10.5 Novosti obdelave podatkov Popisa 2002

Najpomembnejše novosti pri obdelavi podatkov v primerjavi s Popisom 1991 so bile:

- priprava predpopisne baze, v kateri so bili združeni podatki različnih administrativnih in statističnih virov;
- enolično določene identifikacije in črtne kode na vprašalnikih ter izpis identifikacij na vseh vprašalnikih;
- prevzem določenih popisnih vsebin samo iz predpopisne baze (brez zbiranja na terenu);
- priprava digitalnega arhiva vseh popisnih vprašalnikov, ki omogoča hiter dostop do slik vprašalnikov, poleg tega odpade zamudno iskanje vprašalnikov po arhivu;
- sočasno verificiranje in računalniško podprto kodiranje odgovorov;
- samodejno kodiranje;
- izvajanje logičnega pregleda samo s pomočjo slik vprašalnikov (on-line);
- izredno kratek rok obdelave s popisom zbranih podatkov (manj kot 8 mesecev).

11. POSTOPEK PRIPRAVE KONČNE BAZE POPISA 2002 NA URADU

Posebnost obdelave podatkov Popisa 2002 je bila tudi v tem, da so bile namesto ene podatkovne baze, kot je bilo doslej običajno, pripravljene kar tri vrste izhodnih datotek. Izvajalec Popisa 2002 Cetis Celje je Uradu v dogovorjenem roku posredoval:

- datoteke s podatki po verifikaciji («surovi» podatki, kot so bili zbrani na terenu);
- datoteke s podatki po končanih logičnih kontrolah;
- datoteke s podatki po kontroli dvojnosti in kontroli manjkajočih vprašalnikov.

Tako pripravljene datoteke so pomembne za nadaljnjo analizo kakovosti popisnih podatkov (tako vhodnih kot izhodnih) in bodo služile tudi kot pomoč pri načrtovanju prihodnjega popisa prebivalstva (če ga ne bomo v celoti uspeli pripraviti samo iz administrativnih virov).

Datoteka s podatki po kontroli dvojnosti in kontroli manjkajočih vprašalnikov je bila osnova za nadaljnje procesiranje podatkov Popisa 2002, ki ga je izvajal Urad v času od januarja do marca 2002. Načrt in programska oprema za končno bazo podatkov Popisa 2002 so bili pripravljani že v letu 2002. Prav tako so bili predhodno napolnjeni vsi potrebni šifranti in klasifikacije, programska oprema pa je bila testirana s pomočjo testnega kontingenta podatkov.

11.1 Končno urejanje podatkov

V skladu z navodili je bilo opravljenih okoli 200 posegov neposredno nad podatki in sicer preko ukazne vrstice v sql in pl/sql jeziku.

11.2 Prešifracija teritorija

Osnovni namen je bil zagotoviti prostorsko primerljive podatke z Registrom prostorskih enot (RPE), ki ga vodi GURS. Določeni podatki so bili predtiskani na stanje 9. november 2003, poleg tega pa se stanje na terenu v celoti ne ujema s stanjem v RPE, zato je bilo potrebno

enoznačno določiti naslove, veljavne 31. 3. 2002, kar bo omogočalo enostavno sledenje spremembam teritorija, zlasti ob ustanavljanju novih občin.

11.3 Izpeljani podatki

Vsebinska in metodološka zasnova sta bili pripravljene glede na zahteve za tabelacijo podatkov in dosedanje izkušnje s potrebami uporabnikov. Izpeljani podatki omogočajo bolj enostavno in predvsem hitrejšo tabelacijo med seboj povezanih podatkov. Poleg tega sta bili iz osnovne popisne baze pripravljene še dve dodatni datoteki z izpeljanimi podatki za gospodinjstva in družine. Gre za agregacijo podatkov na višji ravni, izpeljano iz identifikacijskih znakov ter podatkov v datoteki oseba. Priprava izpeljank je bila zahtevno informacijsko opravilo. Narejene so bile sql procedure za polnjenje osnovnih podatkov iz osnovne tabele oseba v tabeli gospodinjstvo oziroma družina.

11.4 Imputacije

V podatkih Popisa 2002 je bila pričakovana odsotnost odgovora spremenljivke. Izkazalo se je, da je bil delež neodgovorov relativno majhen (okoli 1 % podatkov za določeno spremenljivko); odstopa le nekaj spremenljivk (delež manjkajočih podatkov dosega 5 %). V prvi fazi so bile določene tiste spremenljivke, ki se jih nikakor ne sme imputirati tudi zaradi zakonskih predpisov (npr. narodnost, veroizpoved,...), potem spremenljivke, ki jih ne bomo imputirali iz vsebinskih razlogov zaradi prevelike diferenciranosti pojava (npr. dejavnost, poklic) ter na koncu tiste spremenljivke, pri katerih se bodo vse neznane vrednosti nadomestile z znanimi.

Pripravljena so bila navodila za vstavljanje podatkov, ki upoštevajo strokovno-metodološka merila in vsebujejo več znanih metod. Vstavljanje podatkov je programirano v programskem paketu SAS. Imputacije so se izvajale na tri različne načine: imputacija s HOT-DECK metodo ali prevzem vrednosti od najbližjega darovalca po vnaprej določenih klasifikacijskih skupinah, imputacija povprečnih vrednosti in deterministična imputacija. V primeru, ko v klasifikacijski skupini ni bilo ustreznega darovalca, se je zmanjšalo število spremenljivk, ki so določale te skupine

11.5 Vsebina končne baze Popisa 2002

Končna baza Popisa 2002 je pripravljena tako, da omogoča čim bolj enostaven dostop do podatkov. Strukturirana je glede na enote popisovanja. Urad razpolaga s petimi, med seboj povezljivimi vsebinskimi sklopi končne baze Popisa 2002, v katerih je skoraj 350 spremenljivk:

STAVBA	-	50	spremenljivk
STANOVANJE	-	91	"
OSEBA	-	140	"
GOSPODINJSTVO	-	30	"
DRUŽINA	-	36	"

12. TABELIRANJE IN UPORABA PROGRAMSKIH ORODIJ ZA DOSTOP DO PODATKOV

12.1 Tabeliranje

Urad je s pripravo vsebine tabel s podatki Popisa 2002 začel takoj, ko je bil sprejet Zakon o popisu in ko je bila določena končna oblika in vsebina vprašanj. Istočasno z določanjem vsebine je potekalo tudi definiranje tabelacij. Osnovna izhodišča pri zasnovi vsebine tabel so bila:

- primerljivost s podatki Popisa 1991 (v kolikor je mogoče tudi s Popisom 1981);
- zagotavljanje vsebin za mednarodne uporabnike, predvsem Eurostat in OZN, ki sta obvezno vsebino tabel posredovala že pred popisom v pisni obliki;
- določitev vsebin, ki jih je možno in smiselno objaviti na posamezni teritorialni ravni;
- določitev posameznih ciljnih skupin uporabnikov (javni sektor, občine, znanstveno-raziskovalni sektor, izobraževalne ustanove, ...),
- upoštevanje zaupnosti podatkov.

Del tabel je bil narejen s pomočjo orodja TPL (Table production language) iz podatkov v ORACLE bazi za popis 2002. Tabele so bile izdelane za osebo, družino, gospodinjstvo, stanovanje in stavbo. Pri tem so bili uporabljeni šifranti za teritorialne enote (regije, upravne enote, občine, mestne četrti oz. krajevne skupnosti, naselja) in drugi šifranti Popisa 2002.

Tabele so bile v glavnem narejene v EXCEL formatu, nekatere pa tudi v TXT formatu. Tabeliralo se je tudi s programom SAS. Tabele so bile uporabnikom poslane v obliki HTML. Uporabnik lahko (če želi) take tabele sam prebere v programu Excel.

12.2 Uporaba orodja MS OLAP

Pri dostopanju do podatkov Popisa 2002 je bilo testno uporabljeno tudi orodje MS OLAP, katerega namen je s pomočjo prikazovanja podatkov v obliki večdimenzionalnih kock omogočiti učinkovito analitično delo. Že v fazi končne kontrole in urejanja podatkov ter priprave izpeljanih podatkov je bilo za metodološko skupino pripravljenih večje število PL SQL poizvedb in križnih tabel. Za razvoj slednjih smo uporabili MS Excel skupaj z MS Query. Kasneje smo za metodološko skupino, ki je edina imela dostop do popisnih podatkov, za potrebe pregledovanja podatkov razvili večje število podatkovnih kock. V ta namen smo uporabili orodje Analysis Services, ki se nahaja v sklopu Microsoft SQL strežnika. Kocke so se vedno ažurirale z novimi podatki, spreminjala pa se je tudi njihova struktura, kar je zaradi velike količine podatkov in številnih povezav precej dolgotrajen postopek.

Programsko orodje MS OLAP se je izkazalo za zelo dobro rešitev, saj je poleg odlične analitične vrednosti (enostavno omogočanje križanja večjega števila spremenljivk) nudi tudi možnost hitre in ažurne priprave podatkov za uporabnike.

13. VARSTVO PODATKOV

Pred dokončno objavo tabel oz. posredovanjem katerihkoli popisnih podatkov moramo le-te zaščititi tako, da se individualna enota ne razpozna iz objavljenih oz. posredovanih podatkov. Pred diseminacijo podatkov Popisa 2002 je bilo odločeno, da bo statistična zaupnost

uporabljena za vse javno objavljene podatke ne glede na teritorialni nivo objave. Najnižji teritorialni nivo, za katerega so objavljeni podatki, je naselje. Podrobni podatki so objavljeni samo za naselja z vsaj 50 prebivalci. Pri zaščiti občutljivih spremenljivk (narodnost, veroizpoved, površina stanovanja, materni in pogovorni jezik) smo upoštevali še strožja pravila, predvsem glede teritorialnega nivoja dostopnosti teh podatkov.

Pravne osnove za zaščito podatkov so Zakon o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v RS v letu 2002 (Uradni list RS, št. 66/00 in 26/01), Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in 09/01), Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 59/99) ter interni Pravilnik o postopkih in ukrepih za varstvo podatkov zbranih s programom statističnih raziskovanj na Statističnem uradu Republike Slovenije. Na Uradu je bil ustanovljen tudi Odbor za varstvo podatkov, ki v skladu z zakonodajo svetuje generalni direktorici pri odločitvah o posredovanju podatkov registriranim raziskovalcem. Ti pred prejemom podatkov z Uradom podpišejo posebno pogodbo, s katero se zavežejo, da bodo vse podatke objavili v skladu z obstoječo prakso in navodili Urada.

Za zaščito podatkov v objavljenih tabelah in zaščito mikropodatkov uporabljamo programski paket τ -Argus (za zaščito tabel) in programski paket μ -Argus (za zaščito mikropodatkov). Oba programska paketa so razvili v okviru projekta za statistično zaščito podatkov na nizozemskem statističnem uradu v sodelovanju s strokovnjaki iz ostalih držav.

14. DISEMINACIJA IN PUBLICIRANJE PODATKOV

14.1 Oblike diseminacije podatkov Popisa 2002

Novе oblike diseminacije podatkov so omogočile tehnološke spremembe in razvoj številnih novih programskih orodij. Sistem diseminacije podatkov Popisa 2002, ki je podprt z orodji iz družine PC-Axis, je bil dogovorjen že v letu 2002. Sam koncept diseminacije s PC-AXIS temelji na PX formatu (ki poleg podatkov vsebuje tudi metapodatke, potrebne za diseminacijo) in orodjih, ki pokrivajo različne diseminacijske kanale, na primer internet (PX-WEB), tiskano gradivo (PX-PUBL), digitalne zapise (PC-AXIS, PX-MAP). Poleg metapodatkovne zasnovanosti je prednost možnost uporabe in prilagoditve že izdelanih programskih orodij, ki jih v dogovoru z vsemi uporabniki skupaj razvijajo na statističnih uradih Švedske, Danske in Norveške. Za diseminacijo podatkov Popisa 2002 so bile uporabljene tudi rešitve, razvite v okviru projekta STAT2000 (programi za izmenjavo meta podatkov iz osrednjega metapodatkovnega repozitorija METIS za potrebe avtomatizacije celotnega procesa, centralni diseminacijski strežnik za tabele). Tabele v PC-AXIS formatu so na voljo v podatkovni bazi SI-STAT.

Za potrebe diseminacije podatkov Popisa 2002 so bile uporabljene tudi nekatere že obstoječe oblike dostopanja do podatkov (npr. Banka statističnih podatkov – BSP), kar je še zlasti pomembno z vidika uporabnikov podatkov, ki so bili na ta način dostopanja do podatkov že navajeni, saj so bili v BSP na voljo tudi podatki Popisa 1991.

Ohranili pa smo tudi klasične oblike objavljanja podatkov v knjižni (papirni) obliki, saj se zavedamo, da vsi uporabniki podatkov nimajo vedno na voljo tehnološko naprednih orodij za dostopanja do podatkov.

Posebne oblike diseminacije podatkov so tudi priprava podatkov na zahtevo uporabnikov, posredovanje mikropodatkov in izdelava popisnega atlasa, ki bo popisne podatke predstavil v grafični podobi (praviloma na ravni naselij).

14.2 Prvi rezultati

Kot je predvideval Zakon o popisu, so bili prvi rezultati Popisa 2002 objavljeni 60 dni po popisu (14. 6. na posebni novinarski konferenci). Ob tem so podatki izšli v Prvi statistični objavi, ki je bila širši javnosti (zlasti medijem) posredovana po elektronski pošti, telefaksu in tudi osebno. Ob enem so izšle posebne Statistične informacije, ki so vsebovale podatke o:

- številu prebivalstva po spolu,
- številu gospodinjstev in povprečnem številu članov gospodinjstva,
- številu stanovanj
- številu stavb.

Poleg podatkov za Slovenijo so bili objavljeni tudi podatki za upravne enote, občine in statistične regije.

14.3 Končni podatki Popisa 2002

Za objavo končnih podatkov Popisa 2002 je bil na Uradu pripravljen in sprejet okvir objav, ki je temeljil tudi na določitih Zakona o popisu. Čeprav je zakon o popisu v 31. členu določal, da mora Urad najkasneje v enem letu po končanem popisovanju objaviti samo osnovne podatke, je bila celotna obdelava podatkov Popisa 2002 končana dovolj zgodaj, da je bilo mogoče v tem času pripraviti in objaviti dve statistični publikaciji z obširno popisno vsebino (eno za nivo Slovenije, drugo za nivo občin). Na ta način so uporabniki prvič doslej v tako kratkem roku dobili vpogled v različne strukture slovenske družbe.

Urad je pripravil tudi posebno spletno stran s podatki Popisa 2002 (www.stat.si/popis_2002), kjer je postopno dodajal nove podatke za posamezne teritorialne ravni.

14.3.1 Novinarska konferenca 16. aprila 2003

Končni rezultati Popisa 2002 so bili prvič objavljeni 16. aprila 2003 na posebni novinarski konferenci, ki je potekala v mali dvorani Državnega zbora RS. Istočasno s potekom tiskovne konference, na kateri sta bili predstavljeni publikaciji s podatki Popisa 2002 (Statistične informacije št. 92 in 93), so podatki izšli v Prvi statistični objavi (št. 44), ki je bila širši javnosti (zlasti medijem) posredovana po elektronski pošti in telefaksu, dostopni pa so postali tudi na spletni strani Statističnega urada kjer so bile omenjene publikacije objavljene v PDF formatu, .html formatu, tabele iz statističnih publikacij pa tudi v PX formatu in kot datoteka v .XLS formatu.

Poleg osnovnih podatkov o prebivalstvu (število, spolno-starostna sestava) so bili objavljeni tudi podatki o aktivnosti in šolski izobrazbi. Še posebej pa je treba izpostaviti tiste podatke, ki jih za celotno prebivalstvo zbiramo samo v popisih prebivalstva: narodnostna in verska sestava, gospodinjstva in družine. Publikaciji sta prinesli tudi številne podatke o stanovanjskem fondu. Posebno vrednost publikaciji dajejo še obširna metodološka pojasnila in definicije, saj je bila spremenjena metodologija določanja prebivalstva.

14.3.2 Druge publikacije s podatki Popisa 2002

V decembru 2002 je izšla publikacija Verska, jezikovna in narodna sestava prebivalstva Slovenije, ki poleg analize omenjenih vsebin iz popisov prebivalstva od leta 1921 do 2002 prinaša tudi metodološko novost: ugotavljanje sprememb opredelitve posameznikov (narodnostne, verske, jezikovne) med popisoma 1991 in 2002, torej v času, ko je Slovenija zapuščala eno državno tvorbo (Jugoslavijo) in se pripravljala za vstop v Evropsko unijo. Tudi ta publikacija je uporabnikom na voljo v PDF obliki na spletnih straneh Urada (<http://www.stat.si/popis2002/gradivo/2-169.pdf>). V letu 2004 je izšla zgibanka Ženske in moški v Sloveniji – Popis 2002, ki na poljuden način pretežno z grafičnim prikazom prikazuje demografske in socioekonomske razlike med moškimi in ženskami v Sloveniji (http://www.stat.si/pub_moskizenske.asp).

14.3.3 Objavljanje podatkov na spletnih straneh Urada

Podatki Popisa 2002 na spletnih straneh Urada so na voljo v slovenskem in angleškem jeziku in se nahajajo v več podatkovnih bazah.

14.3.3.1 Objavljene tabele na popisni spletni strani (www.stat.si/popis2002)

Že 16. aprila so bili na popisni spletni strani na voljo vsi objavljeni podatki, ki so isti dan izšli v pisni obliki. Prednost spletnih tehnologij je tudi izredno kratek čas od priprave podatkov do njihove objave. Urad je tako v skladu s terminskim planom objavljanja podatkov postopoma dodajal na spletne strani nove tabele po posameznih vsebinskih sklopih in različnih teritorialnih nivojih.

Do konca novembra 2004 je bilo skupaj objavljenih 193 tabel. Podrobna analiza je prikazana v naslednji tabeli. Vsaka tabela je objavljena v .html formatu in omogoča enostavno tiskanje tabele s spletnih strani, istočasno pa je za analitično delo s podatki možen neposreden prenos tabele v .xls format.

Tabela 3 Število objavljenih tabel na spletnih straneh (www.stat.si/popis2002)

Vsebinsko področje	Teritorialni nivo					
	SKUPAJ	Slovenija	regije	upravne enote	občine	naselja
SKUPAJ	193	55	61	19	44	14
Demografske značilnosti	69	23	21	4	14	7
Izobrazba	18	5	3	2	5	3
Aktivnost	25	4	9	2	6	4
Gospodinjstva	12	5	3	2	2	1 ^x
Družine	17	7	5	2	3	1 ^x
Stavbe in stanovanja	52	11	20	7	14	1 ^x

x – skupaj z demografskimi značilnostmi v eni tabeli

14.3.3.2 SI-STAT podatkovna baza

(<http://www.stat.si/pxweb/Database/Popis2002/Popis2002.asp>)

Omogoča sodoben način priprave in izvoza podatkov ter interaktivni dostop do podatkov. Tabele so pripravljene v programu PC-AXIS. Na spletni strani <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp> je uporabnikom brezplačno na voljo tudi program PC-AXIS 2003, ki ga potrebujejo, če želijo izbrane tabele v celoti prenesti na svoj računalnik. Uporabnik si izbrane podatke lahko shrani v datoteke različnih formatov. Uporabnikom so na voljo enaki podatki kot na popisni spletni strani.

14.3.3.3 Banka statističnih podatkov (BSP)

Interaktivni dostop do agregiranih podatkov Popisa 2002 omogoča tudi podatkovna baza Banka statističnih podatkov <http://bsp1h.gov.si/D2300.kom/komstart.html>, kjer so podatki oblikovani v 11 vsebinskih sklopov. Dodatno so na voljo osnovni podatki po krajevnih skupnostih, vaških skupnostih in mestnih četrtih.

14.3.4 Zahteve uporabnikov po podatkih

Že takoj po prvi objavi končnih podatkov Popisa 2002 so na Urad začele prihajati prošnje za posredovanje neobjavljenih podatkov. Zahtevke lahko razdelimo v več skupin:

- zahtevki po podatkih za nestandardne teritorialne ravni (npr. geografsko zaokrožena območja);
- zahtevki po vsebinah, ki še niso bile objavljene;
- zahtevki po vsebinsko drugače povezanih podatkih, kot so bili objavljeni (npr. ožje klasifikacije);
- zahtevki za mikropodatke.

Vse zahtevke smo reševali v skladu s sprejetimi pravili o varstvu podatkov.

Popisni podatki so bili po analizi, ki jo je pripravilo Informacijsko središče, v letu 2003 najbolj iskani statistični podatki na Uradu. Neposrednih zahtevkov po podatkih Popisa 2002 je bilo 369 ali 12,7 % vseh zahtevkov. Prevladovali so zahtevki splošne javnosti, predvsem študentov.

Tabela 4 Struktura zahtevkov po popisnih podatkih, leto 2003

	SKUPAJ	Podjetja	Javni sektor	Splošna javnost	Znanstveno-raziskovalno področje
Zahtevki	369	55	93	215	6
Delež v %	100	14,9	25,2	58,3	1,6

14.3.5 Mikropodatki

Da bi podatke Popisa 2002 čim bolj približali uporabnikom (predvsem v znanstveno-izobraževalni sferi), je bila sprejeta odločitev, da se pripravi 5 % vzorec podatkov, ki bo reprezentativen na nivoju statističnih regij. Osnovna enota vzorčenja je gospodinjstvo.

Podatki bodo posredovani Arhivu družboslovnih podatkov (ADP) pri Fakulteti za družbene vede v začetku leta 2005. Tudi ti podatki so zaščiteni s programskim paketom μ -Argus.

14.3.6 Popisni atlas Slovenije 2002

Zunanji izvajalec Geodetski inštitut Slovenije je v okviru raziskovalno-razvojne naloge »Popisni Atlas Slovenije na osnovi podatkov popisa prebivalstva v letu 2002« pripravil končno poročilo, v katerem je opredelil idejno zasnovo elementov Atlasa in kartografskega prikaza popisnih podatkov. Pripravljen je bil tudi vzorec prikaza določenega pojava. Osnovni namen Atlasa je s pomočjo grafičnih izraznih sredstev narediti rezultate Popisa 2002 berljive na hiter, enostaven in učinkovit način. Najnovejši statistični podatki bodo predstavljeni kot karte, kartogrami, grafikoni in diagrami, dopolnjeni s kratkim komentarji.

V letu 2004 je Urad sklenil pogodbo o pripravi, izdaji in distribuciji publikacije Popisni atlas Slovenije 2002 z zunanjim izvajalcem. Izbran je bil Geografski inštitut Antona Melika, ki deluje v okviru ZRC SAZU. Delo na pripravi atlasa poteka. Urad bo pripravil digitalne podatke za tematske karte in sodeloval pri pripravi vsebine in spremnih tekstov. Po načrtu bo Atlas Popisa 2002 izdan v prvi polovici leta 2005.

15. ARHIVIRANJE POPISNEGA GRADIVA

15.1 Papirno gradivo

Na podlagi javnega naročila za storitve prevoza, urejanja, shranjevanja, varovanja, odvoza na uničenje in v trajno uničenje popisnega gradiva Popisa 2002 (kot najprimernejši ponudnik je bil izbran Cetis, d. o. o.) je izbrani izvajalec hranil popisno gradivo v skladu z Zakonom o popisu (Ur. list RS št. 66/02 in 26/01), Zakonom o državni statistiki (Ur. list RS št. 45/95 in 9/01) in Zakonom o varstvu osebnih podatkov (Ur. list RS št. 59/99 in 57/01). Arhivirano popisno gradivo se je nahajalo v Celju. V skladu s pogodbo je izvajalec po dveh letih trajno uničil vse popisno gradivo, razen popisnega gradiva za občino Logatec, ki ga v skladu z arhivskimi standardi hrani Urad v svojih prostorih, ki so ustrezno varovani.

15.2 Digitalni arhiv

V letu 2003 je bil pripravljen digitalni arhiv slik popisnih vprašalnikov, ki obsega 830 CD-jev. Pripravljena lastna aplikacija za iskanje vprašalnikov Uradu omogoča izredno hiter dostop do vprašalnikov, še zlasti v primeru, ko občani v skladu s 45. členom Zakona o varstvu osebnih podatkov zahtevajo vpogled v svoje popisne vprašalnike. To možnost je v letu 2003 izkoristilo sedem občanov, v letu 2004 pa šest občanov. Za te primere je v Uradu predpisana standardna procedura posredovanja kopije popisnega vprašalnika.

16. KONTROLNI POPIS

Kontrolni popis je bil namenjen kontroli zajetja popisnih enot in kontroli s popisom zbranih podatkov. Izveden je bil v 100 popisnih okoliših (v 47 različnih območnih popisnih centrih) neposredno po popisu, in sicer med 16. in 23. aprilom 2002. Zajel je 0,7 % prebivalstva Republike Slovenije. Urad ga je izvedel brez pogodbenega izvajalca. Pri izvedbi in

organizaciji je Urad sodeloval z območnimi popisnimi komisijami (kadrovanje, prevzem in oddaja gradiva) in Pošto Slovenije. Pošta Slovenije je poskrbela za obveščanje v kontrolo zajetih gospodinjstev na določenih naslovih.

Kontrolni popis je izvajalo 110 kontrolorjev, ki so bili izbrani izmed popisovalcev, ki so že sodelovali pri popisovanju od 1. do 15. aprila. Njihovo delo je spremljalo in nadziralo 51 državnih inštruktorjev, ki so kontrolorjem nudili strokovno pomoč. Kontrolorji so kontrolo izvajali v drugih popisnih okoliših, in ne v tistih, ki so jim bili dodeljeni za popisovanje.

Vprašalnik za kontrolni popis je bil vsebinsko skromen iz dveh razlogov: Popis 2002 ni bil klasični popis, pač pa je večina ključnih podatkov temeljila na administrativnih in statističnih virih; poleg tega smo želeli razbremeniti dajalce podatkov (osebe in gospodinjstva), ki so že bili enkrat popisani. Glavni cilj kontrolnega popisa je bila ocena pokritja (podcenitve ali precenitve osnovnega popisa), ne pa spremljanje posameznih spremenljivk.

17. KONTROLA KAKOVOSTI

V letu 2003 in 2004 je potekala kontrola kakovosti podatkov Popisa 2002. Pripravljeno je bilo Standardno poročilo o kakovosti podatkov, procesov in storitev in vključuje opis šestih razsežnosti kakovosti, kot so definirane v okviru evropskega statističnega sistema (ustreznost, natančnost, pravočasnost in točnost objave, dostopnost in jasnost podatkov, skladnost ter stroški in obremenitve).

Kontrola kakovosti podatkov in procesov obdelave je potekalo vzporedno na dva načina: s pomočjo kontrolnega popisa in s pomočjo primerjave popisnih datotek. V Standardnem poročilu o kakovosti so navedeni rezultati vseh analiz, ki kažejo na visoko kakovost popisnih rezultatov tako v primerjavi s prejšnjimi popisi v Sloveniji kot tudi s popisi v drugih evropskih državah.

Standardno poročilo o kakovosti podatkov je priloga k temu poročilu, širši javnosti je na voljo tudi na spletni strani Popisa 2002 (www.stat.si/Popis2002).

18. PORABA NAMENSKIH FINANČNIH SREDSTEV ZA POPIS 2002

18.1 Celotna poraba namenskih sredstev za Popis 2002

V obdobju 2001-2004 je bilo na proračunski postavki 5215 – Popis prebivalstva skupaj porabljenih 2.395.394.628,62 SIT.

Tabela 5: Pregled porabe namenskih sredstev za Popis 2002 po posameznih sklopih

Vrsta porabe sredstev	SIT	Delež v %
Priprava metodologije popisovanja in popisnega gradiva	142.168.379,09	5,9
Računalniška oprema in storitve	505.977.199,55	21,1
Izvedba popisovanja na terenu (plačilo izvajalcem popisa)	1.243.148.736,59	51,9
Izvedba popisovanja na terenu (drugi stroški)	98.694.244,85	4,1
Procesiranje podatkov (skupaj s predtiskom vprašalnikov)	366.887.286,70	15,3
Diseminacija podatkov popisa in arhiviranje	38.518.781,84	1,6
SKUPAJ	2.395.394.628,62	100,0

Največji del, več kot polovica sredstev oz. 1,24 milijarde SIT, je bilo porabljenih za izplačila izvajalcem popisa. Več kot 90 % teh sredstev je bilo prerazporejenih na upravne enote, ki so neposredno izvrševale izplačila izvajalcem na njihovem območju. Visoki stroški popisovanja na terenu so tudi eden glavnih razlogov, da bo Urad skušal že naslednji popis prebivalstva (predvidoma leta 2011) v celoti pripraviti iz administrativnih oz. statističnih virov.

Nekaj več kot petino porabljenih sredstev predstavlja nakup različne računalniške strojne in programske opreme. Podrobnejši seznam nabavljene informacijske tehnologije v letih 2001 in 2002 je prikazan v tabeli 1 tega poročila. Največji stroški so bili pri nabavi diskovnih polj in pripadajoče opreme, ki jo je Urad potreboval za pripravo predpopisne baze, shranjevanje popisnih podatkov in njihovo zaščito ter hiter dostop do velike količine popisnih podatkov. Urad je namreč po prevzemu podatkov od izvajalca procesiranja, ki je opravil dve fazi obdelave podatkov, moral pripraviti končno popisno bazo. Postopki priprave so predstavljeni v poglavju 11 tega poročila, postopki tabelacije pa v poglavju 12. Gre za izjemno velike količine individualnih podatkov, ki zahtevajo najstrožja merila varnosti in zaščite. Računalniška strojna oprema bo uporabljena tudi pri nadaljnjih aktivnostih Urada pri povezovanju popisnih podatkov z drugimi statističnimi in administrativnimi viri ter evidencami. Del sredstev je bil namenjen tudi programski opremi za elektronsko diseminacijo podatkov popisa. Posebej je treba poudariti večnamenskost nabavljene opreme, ki Uradu še naprej omogoča optimalno izvajanje zastavljenih ciljev.

Slaba šestina sredstev je bila porabljenih za procesiranje podatkov popisa pri zunanjem izvajalcu. V tem znesku so upoštevane tudi storitve tiskanja popisnega gradiva in njegova distribucija na občinske popisne centre. Podroben pregled porabljenih sredstev po nekaterih pomembnejših sklopih porabe je prikazan v tabeli 5.

Stroški popisovanja so v Sloveniji znašali 1 220 SIT na prebivalca oz. 3 500 tolarjev na gospodinjstvo. Porabljena sredstva na prebivalca (preračunano 5,4 Eura) uvrščajo Slovenijo med države s povprečno porabo. Tudi v drugih državah največji delež proračuna odpade na terensko zbiranje podatkov (do 70 %). Višina porabljenih sredstev v posameznih državah je v tesni povezavi s ceno delovne sile. Najnižji stroški popisa na prebivalca so v državah, ki celoten popis pripravijo iz različnih registrov brez terenskega dela (najbolj tipičen primer je Finska).

18.2 Pregled porabe namenskih sredstev za Popis 2002 po posameznih letih

18.2.1 Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2001

V Zakonu o popisu je bilo predvideno za leto 2001 326.202.000 SIT, dejansko je bilo v poračunu toliko tudi odobrenih pravic porabe. Poraba je znašala 290.225.453 SIT. Podrobna razdelitev je razvidna iz tabele številka 6.

Tabela 6: Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2001

PRORAČUNSKA POSTAVKA 5215 - POPIS PREBIVALSTVA 2002	
4020 - Pisarniški in splošni mat. in storitve	99.068.925,77
402000 - pisarniški mat. in storitve	611.910,47
402003 - založniške in tiskarske storitve	116.977,00
402006 - stroški oglaševalskih storitev	83.776,00
402099 - drugi splošni material in storitve	98.256.262,30
4024 - Izdatki za službena potovanja	49.145,00
402400 - dnevnice za službena potovanja v državi	49.145,00
4025 - Tekoče vzdrževanje	471.115,23
402510 - Tekoče vzdrževanje računalniške opreme	471.115,23
4029 - Drugi operativni odhodki	3.012.876,81
402901 - plačila avtorskih honorarjev	2.065.979,00
402903 - plačila za delo preko študentskega servisa	946.897,81
4202 - Nakup opreme	187.623.390,41
420202 - nakup računalnikov in programske opreme	138.288.430,54
420222 - nakup velike specializirane rač. opreme	43.562.939,88
420224 - nakup opreme za tiskanje in razmnoževanje	5.452.020,00
420238 - nakup telekomunikacijske opreme in napeljav	319.999,99
SKUPAJ STROŠKI	290.225.453,22

18.2.2 Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2002

Urad je imel po Zakonu o popisu za leto 2002 predvideno 2.606.218.300 SIT, v proračunu za leto 2002 pa je bilo Uradu odobrenih 2.320.349.000 SIT pravic porabe.

Na upravne enote je bilo prerezporejenih 1.125.713.017 SIT pravic porabe, od tega 8.903.727 SIT iz proračunske rezerve, ostalo iz proračunske postavke Urada. Plačila izvajalcem Popisa 2002 so potekala nemoteno. Po uspešnem in racionalno organiziranem delu na terenu s pomočjo upravnih enot oz. območnih popisnih komisij se je izkazalo, da so bili planirani stroški za ta namen nekoliko višji kot so bili dejanski. Ob rebalansu proračuna je Urad zmanjšal to postavko za 250 milijonov. Tako so dejanski stroški v letu 2002 na Uradu znašali 951.440.289 SIT. Podrobna razdelitev je prikazana v tabeli številka 7.

Tabela 7: Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2002

PRORAČUNSKA POSTAVKA 5215 - POPIS PREBIVALSTVA 2002	
4020 - Pisarniški material in storitve	467.432.993,84
402000 - Pisarniški mat. in storitve	18.084.636,38
a) pisalni pribor	4.737.984,49
b) samolepilne etikete	4.711.200,00
c) papir, kuverte, tonerji, kartuše	8.635.451,89
402001 - Čistilni mat. in storitve	29.400,00
a) čiščenje poslovnih prostorov	29.400,00
402002 - Storitve varovanja zgradb in prostorov	119.700,00
a) varovanje	119.700,00
402003 - Založniške in tiskarske storitve	38.803.569,97
a) tisk in zgibanje kart občin	12.956.000,01
b) izdelava prosojnic za poduk državnih inštruktorjev	8.409.297,60
c) oblikovanje in tisk zloženek - Popis	5.134.138,56
d) tisk publikacije Popisi na slovenskem	1.894.480,00
e) izdelava novih ter dodelava starih map	9.131.455,20
f) tisk plakatov	638.148,00
g) tisk map z žepki	312.600,60
h) tisk dopisov; osvetljevanje, skeniranje	327.450,00
402005 - Stroški prevajalskih storitev	1.055.178,00
a) prevod obrazcev in navodil; pooblastil, vabil, vprašalnikov, zloženke	1.055.178,00
402006 - Stroški oglaševalskih storitev	19.021.631,01
a) objave - izdelava oglasov; oglaševanje: kontaktne oddaje	19.021.631,01
402007 - Računalniške storitve	83.499,54
a) izris kart PO - jev	83.499,54

Tabela 7: Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2002 (nadaljevanje)

PRORAČUNSKA POSTAVKA 5215 - POPIS PREBIVALSTVA 2002	
402009 - Izdatki za reprezentanco	9.129.025,94
a) izdelava kap	3.662.400,00
b) izdelava vrečk	3.793.800,00
c) "kave, sokovi"	1.672.825,94
402099 - Drugi splošni mat. in storitve	381.106.353,00
a) Cetis	358.190.200,00
b) ekspertno mnenje; izdelava standardnega postopka Genis	1.895.808,00
c) popisni atlas	19.200.000,00
d) nezgodno zavarovanje oseb	1.725.161,00
e) plakatiranje, fotokopiranje	95.184,00
4022 - Energija, voda, kom. storitve in komunikacije	29.788.473,30
402205 - telefon, teleks, faks, elektronska pošta	
a) telefon	2.143.765,45
b) poštnina	27.644.707,85
4023 - Prevozni stroški in storitve	332.680,50
402399 - drugi prevozni stroški	332.680,50
4024 - Izdatki za službena potovanja	1.341.353,00
402400 - dnevnice za službena potovanja v državi	1.341.353,00
4025 - Tekoče vzdrževanje	471.773,72
402510 - tekoče vzdrževanje rač. opreme	471.773,72
4026 - Najemnine in zakupnine	20.463.536,72
402603 - najemnine in zakupnine za druge objekte	20.463.536,72
4029 - Drugi operativni odhodki	116.094.366,59
a) državni inštruktorji	38.025.512,68
b) člani OPK	67.086.590,00
c) ostali	10.982.263,91
4202 - Nakup opreme	315.514.112,19
a) nakup računalnikov in programske opreme	303.323.790,92
b) nakup opreme za tiskanje in razmnoževanje	5.271.935,11
c) nakup druge opreme in napeljav	6.918.386,16
SKUPAJ STROŠKI SURS	951.440.289,86
PRERAZPOREDITEV SREDSTEV NA UPRAVNE ENOTE	1.125.713.017,00
SKUPAJ	2.077.153.306,86

18.2.3 Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2003

V proračunu za leto 2003 je bilo planiranih 50.495.000 SIT. Ta sredstva so bila v rebalansu proračuna 2003 prepolovljena (25.495.000 SIT), ki pa so zaradi uspešnega in pravočasnega dokončanja obdelave podatkov Popisa 2002 zadoščala. Pregled porabe je predstavljen v tabeli številka 8.

Tabela 8: Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2003

PRORAČUNSKA POSTAVKA 5215 - POPIS PREBIVALSTVA 2002	
4020 - Pisarniški in splošni mat. in storitve	19.121.525,54
402000 - pisarniški mat. in storitve	109.527,64
402003 - založniške in tiskarske storitve	739.431,60
402099 - drugi splošni material in storitve	18.272.566,30
a) Cetis Celje (pogodba PP 2002)	8.239.434,70
b) Cetis Celje (pogodba HVPG 2002)	3.274.299,60
c) Genis (izdelava aplikativnega modula)	6.758.832,00
4024 - Izdatki za službena potovanja	413.204,00
402400 - dnevnice za službena potovanja v državi	413.204,00
4026 – Najemnine in zakupnine	44.448,00
402603 - Najemnine in zakupnine za druge objekte	44.448,00
4029 - Drugi operativni odhodki	5.007.483,40
402901 - plačila avtorskih honorarjev	1.878.826,00
402903 - plačila za delo preko študentskega servisa	3.127.527,40
402999 - drugi operativni odhodki	1.130,00
SKUPAJ STROŠKI	24.586.660,94

18.2.4 Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2004

V proračunu za leto 2004 je bilo planiranih 3.865.380 SIT. Glavnina sredstev je bila namenjena varovanju in uničenju popisnega gradiva. Pregled porabe je prikazan v tabeli 9.

Tabela 9: Poraba namenskih sredstev za Popis 2002 v letu 2004

PRORAČUNSKA POSTAVKA 5215 - POPIS PREBIVALSTVA 2002	
4020 - Pisarniški in splošni mat. in storitve	2.120.277,60
402099 - drugi splošni material in storitve	2.120.277,60
b) Cetus Celje (pogodba HVPG 2002)	2.120.277,60
4029 - Drugi operativni odhodki	1.308.930,00
402903 - plačila za delo preko študentskega servisa	1.308.930,00
SKUPAJ STROŠKI	3.429.207,60